

kronika

SAMETOVÉ REVOLUCE

pátek 17. listopadu

Historie sametové revoluce se začala psát v den 50. výročí 17. listopadu 1939 – jednotného protifašistického vlasteneckého vystoupení studentů českých vysokých škol, kdy se v Praze uskutečnilo studentské shromáždění. Zhruba 15 tisíc mladých lidí si odkaz tohoto významného výročí připomnělo před budovou Patologického ústavu na Albertově, odkud byl před 50 lety vypraven pohřební průvod s ostatky Jana Opletala. Po jeho tehdejší trase do dnešní Opletalovy ulice měl směřovat také pietní průvod 17. listopadu 1989.

NEVĚŘILI, ŽE ZASÁHNOU

Tisíce studentů pak už ale na žádné povolení nečekaly a vydaly se směrem do centra k historickému Václavskému náměstí se sochou sv. Václava – patrona české země. Studenti a desetitisíce dalších občanů, kteří se k nim na nábřeží přidávali, tam však nedošli. Na Národní třídě narazili na hradbu příslušníků SNB. Ti sevřeli čelo průvodu mezi Pernštýněm a Voršilskou ulicí a s krutou ironií vyzývali k rozchodu. Demonstranti stále zdůrazňovali, že nechtějí násilí, děvčata dávala příslušníkům za plexisklové štíty květiny. Studenti pokládali na zem stovky rozžatých svíček. Nikdo nevěřil, že by právě 17. listopadu mohla Bezpečnost zasáhnout jako při podobných shromážděních v minulosti.

Příslušníci SNB začali demonstranty svírat z obou stran stále těsněji. V davu vznikla panika. Rány obušku byly častější a brutálnější. S neobyčejnou surovostí se do akce zapojily i zvláštní oddíly „červených baretů“. Od Národního divadla přijížděly obrněné transportéry s drátěnými radlicemi. Pořádkové síly uvolnily sevření jen na jednom místě a vytvořily „uličku“. Nezbývalo než jí projít – a přitom se nechat mlátit pendreký. Nechyběly ani kopance, rány pěstí, údery karate. Na chodnicích zůstávala ležet bezvládná těla, další raněné odvážely sanitky. Lidé mizeli i v policejních antonech.

Podle dostupných údajů byla zraněno zhruba 150 lidí.

sobota 18. listopadu

STÁVKA

V sobotu dopoledne vznikl na pražské DAMU první stávkový výbor vysokoškoláků. Během dne se v Realistickém divadle sešli ředitelé pražských divadel a dohodli se, že jejich soubory večer nebudou hrát. Přijali také Prohlášení českých divadelníků s výzvou k protestní stávce a k tomu, aby se hlediště otevřela pro veřejné dialogy.

Student DAMU Martin Mejstřík ohlásil v 16.30 od sochy sv. Václava rozhodnutí herců a posluchačů DAMU: stávka.

neděle 19. listopadu

NAPĚTÍ

V průběhu dne se v souvislosti s potlačením páteční demonstrace konaly na několika místech v centru Prahy pietní akty. Na Národní třídě a Václavském náměstí zapálily zástupy lidí tisíce svíček, skandovaly hesla odsuzující násilí, ale i vládu, KSČ a jejich konkrétní představitele. Bezpečnost už tentokrát nezasahovala, ale byla v pohotovosti a uzavřela přístupy na Malou Stranu, k Pražskému hradu.

Večer v Praze své představení nehrálo jediné divadlo. V Činoherním klubu bylo za účasti zástupců kulturní fronty, nezávislých iniciativ, studentů a dalších občanů improvizovaně ustanoveno Občanské fórum.

Situace v zemi byla stále napjatější. Večer Čs. televize přerušila vysílání a k veřejnosti promluvil člen předsednictva ÚV KSČ, předseda vlády ČSR František Pitra.

V noci na pondělí vznikl koordinační stávkový výbor studentů pražských vysokých škol. Podobné výbory se začínaly ustavovat i v jiných místech Československa.

V Praze se sešla předsednictva městského výboru SSM a Městské vysokoškolské rady, která za účasti člena sekretariátu ÚV KSČ a předsedy ÚV SSM Vasila Mohority přijala důležité prohlášení. Zásadně v něm odsoudila zákrok Bezpečnosti proti páteční demonstraci a žádala vytvoření parlamentní komise, která by celou záležitost prošetřila. Na přímý pokyn člena předsednictva a tajemníka ÚV KSČ Jana Fojtíka toto prohlášení ČTK nevydala. A tak se toto zásadní stanovisko objevilo pouze v pondělní Mladé frontě.

V pražských divadlech – kromě Národního – se konají první diskusní večery, na nichž herci mimo jiné čtou Prohlášení českých divadelníků.